

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัย เรื่อง ภัยของภิกษุในพระพุทธศาสนา ทำให้รู้ถึงภัยของภิกษุที่มีอยู่รอบด้าน ในการสื่อสารทำให้รู้ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดจากภิกษุที่ประพฤติตนไม่ดี ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภิกษุและในวงการคณะสงฆ์ ในงานวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับความประพฤติของภิกษุที่ต้องต่อสู้กับจิตใจของตนเองให้ได้ การมองเห็นมาตุคาม ที่นุ่งห่มสั้นไม่เรียบร้อย ทำให้จิตมีระคะเก็ดความกำหนัด จึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมวินัย นำมาใช้ป้องกันและบรรเทาภัย มาแก้ไขในความประพฤติของภิกษุให้อยู่ในกรอบหลักของพระธรรมวินัย ให้รักษาพรหมจรรย์ ดำรงเพศเป็นภิกษุไม่คิดจะสึกเป็นคฤหัสถ์

ภัยของภิกษุ คือ ความหวาดสะดุ้งกลัวแห่งจิตของภิกษุ ในการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ เพราะการเกิดบ่อย ๆ นั้นเป็นทุกข์ บุคคลพึงบวชด้วยความศรัทธาเลื่อมใส เมื่อบวชเข้ามาแล้วพึงรักษาพระวินัยสิกขาบทให้บริสุทธิ์ รักษาพรหมจรรย์ดำรงเป็นภิกษุได้นานเท่าไรนั้น เป็นการต่อสู้ภายในจิตใจของภิกษุเอง และให้มีความสำรวมระวังในการมองเห็นรูปรายนอกที่สวयงาม เช่น สตรีนุ่งห่มสั้นไม่เรียบร้อย อันเป็นสิ่งเร้าจิตใจของภิกษุยิ่งนัก จะเอาชนะจิตใจของภิกษุเองให้ได้ ต้องรักษาธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ดีแล้ว ไม่ละเมิดสิกขาบทในศีลพระปาติโมกข์ ต้องสำรวมระวังในอายตนะทั้ง ๖ ทาง ให้ประพฤติตนให้เรียบร้อย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่คลุกคลีอยู่ในหมู่คณะ พึงอยู่ในสถานที่สงบสงัดจากหมู่บ้าน ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า ตั้งกายตรง นั่งสมาธิ เดินจงกรม ตลอดทั้งวัน ก็จะทำให้จิตสงบไม่ฟุ้งซ่าน ทำให้เกิดความสุขสบาย คลายความกังวลใจ

๑) ภัยอันตรายที่เกิดกับภิกษุที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัย ทำให้ไม่รู้ศีล ๒๒๙ ข้ออย่างเข้าใจอย่างถ่องแท้ คือรู้ไม่จริง รู้ไม่มากพอ ดังนั้น ภิกษุพึงเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย มีความอดทน ยึดถือหลักธรรมะเป็นใหญ่ รับฟังคำพร่ำสอนจากพระเถระด้วยความเคารพ เมื่อภิกษุประพฤติตนไม่ดีก็พร้อมที่นำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น เมื่อเพื่อนสหธรรมิกกล่าวตักเตือนซึ่งข้อบกพร่องพร้อมที่จะยอมรับฟัง เพื่อนำไปประพฤติดปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น ภิกษุที่มีอายุพรรษาน้อยอยู่ พึงได้เรียนนักธรรม และเรียนภาษาบาลี เพื่อรักษาพุทธพจน์ไว้ให้ได้นาน ๆ แนวทางใน

การศึกษาในพระพุทธศาสนา มีอยู่ ๒ ประการ ๑. คันถธุระ คือ ภิกษุพึงตั้งใจศึกษาเล่าเรียนในคัมภีร์ พระไตรปิฎก ๒. วิปัสสนาธุระ คือ ภิกษุพึงตั้งใจในการเจริญกัมมัฏฐาน ได้แก่ สมถกัมมัฏฐาน คือ การอบรมจิตให้ตั้งมั่นเป็นอารมณ์เดียว มี ๓ ระดับ คือ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิและอัปปนาสมาธิ และวิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ การอบรมจิตให้เกิดปัญญารอบรู้อย่างมีเหตุผล เมื่อภิกษুবวชเข้ามาแล้ว จึงจำเป็นต้องได้ศึกษาในด้านปริยัติธรรมและด้านปฏิบัติกัมมัฏฐาน แล้วแต่จริตของแต่ละบุคคล เปรียบเหมือน เดินทางไกลจำเป็นต้องมีแผนที่ในการเดินทางให้นำไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ พระนิพพาน จำเป็นต้องศึกษาธรรมวินัยให้เข้าใจ เพื่อนำความรู้และกัมมัฏฐาน นำไปปฏิบัติให้ ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ คือมีความเห็นที่ถูกต้องจะได้ปฏิบัติให้ถูกทาง ไม่หลงทาง เดินไปใน หนทางอันประเสริฐคือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ในการปฏิบัติธรรมเป็นการขัดเกลากิเลสให้เบาบาง ภิกษุพึงอบรมจิตเจริญปัญญา ในการพัฒนาจิตใจให้สงบด้วยการ เจริญสติปัฏฐาน กาย เวทนา จิต และธรรม มีความเพียรเผากิเลสให้เร่าร้อน กำจัดอภิชฌาและโทมนัสให้หมดสิ้นไปในจิตใจของ ภิกษุได้

๒) ภัยอันตรายที่เกิดกับภิกษุที่เห็นแก่ปากท้อง มีท้องพ่องอยู่เป็นนิตย์ เป็นโทษของ คณหา ภิกษุไม่มีความอดทนต่อความหิวทำให้ละเมิดสิด ในการบริโภคอาหารหลังเที่ยงไปแล้ว ทำให้ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ภิกษุพึงรักษาศีลในพระปาติโมกข์ให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันเป็นที่ครหาจากประชาชนทั่วไปและเป็นโลกวัชระคือ เป็นอาบัติที่ชาวบ้านติเตียนไม่เหมาะสมกับความ เป็นบรรพชิต ดังนั้น ภิกษุพึงฝึกหัดให้มีความอดทนอดกลั้นพยายามไม่ฉันอาหารในยามวิกาล เมื่อ ทำได้แล้ว ควรจะพิจารณาอาหารโดยแยกคาย ว่าเป็นสิ่งปฏิกูล ไม่สะอาด เป็นของน่าเกลียด อาหาร ที่ภิกษุฉันเข้าไปในปากผสมกับน้ำลายแล้ว ย่อมเป็นสิ่งปฏิกูลทันที เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ อาหารเมื่อ อยู่ในกระเพาะจะทำการย่อยดูดซึมไปหล่อเลี้ยงร่างกาย ให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ ไม่ควรคิดใจในรสชาติ ของอาหาร ไม่ว่าอาหารเห็นแล้วน่าฉันและมีราคาแพง เมื่อภิกษุฉันเข้าไปสู่ร่างกายแล้วก็จะถูกย่อย สลายไปในกระเพาะอาหารเหมือนกันหมด และถูกขับถ่ายออกมาเป็นอุจจาระและปัสสาวะ ดังนั้น ภิกษุพึงฉันอาหารให้มีความสันโดษ ให้รู้จักพอประมาณในการบริโภคอาหาร ไม่ฉันอาหารให้มาก จนเกินไปทำให้ร่างกายอึดอัดไม่กระปรี้กระเปร่า และยังทำให้ภิกษุเป็นโรคอ้วน เกิดความดันสูง เป็นโรคหัวใจ เป็นสาเหตุทำให้เป็นโรคอัมพาต ภิกษุพึงแสวงหาอาหารบิณฑบาตด้วยความสุจริต ไม่หลอกลวงชาวบ้าน ไม่แสวงหาอาหารด้วยการประจบ ด้วยเครื่องจรรย์วิชา เป็นไปด้วยอาการทุจริต ภิกษุไม่ควรบริโภคอาหารด้วยความเมาเมามัน ไม่ใช่เพื่อเล่น ไม่ใช่เพื่อประดับ แต่ฉันอาหารเพื่อให้ ดำรงชีวิตอยู่ได้ ไม่ลำบาก อาหารไม่ว่าจะมีรสชาติอร่อยแค่ไหน เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายก็เหมือนกัน ภิกษุควรพิจารณาโดยแยกคายแล้ว จึงได้บริโภคอาหาร ไม่ฉันอาหารด้วยกิเลส คณหา แต่ฉันอาหาร ด้วยมิตติสัมปชัญญะ เป็นเครื่องป้องกันไม่ให้ภิกษุฉันให้มากจนเกินไป ฉันอาหารที่มีคุณค่า อาหาร

เป็นสิ่งที่ไม่สะอาดย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อถึงเวลา ก็จะบูดเน่าเปื่อย เป็นของเสียเป็นสิ่งที่ปฏิบัติไม่สะอาด ภิกษุพึงได้พิจารณาโดยแยกคายด้วยปัญญาในอาหาเรปฏิกูลสัญญา อยู่เป็นประจำ ย่อมจะทำให้จิตใจโปร่งโล่งสบาย ไม่ติดขัด จิตย่อมไม่กำเริบมีความทะยานอยากในรสชาติอาหาร โดยวางใจเป็นกลางเป็นอุเบกขา ไม่นำจิตเข้าไปปรับจิตใจในรสชาติของอาหาร เปรียบเหมือน สามิ ภรรยาภินเนื้อของบุตรอันเป็นที่รัก เดินทางไปในที่กันดาร ฉะนั้น

๓) ภัยอันตรายที่เกิดกับภิกษุที่มีความหลงใหลติดใจในกามคุณ ๕ เมื่อภิกษุได้มองเห็น รูปที่สวยงาม, พึงเสียงที่ไพเราะ, ดมกลิ่นหอม, ได้ลิ้มรสชาติอร่อย, ได้รับสัมผัสสิ่งให้อ่อนนุ่ม เย็นสบาย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำรงเพศเป็นบรรพชิต ทำให้จิตใจหลงใหลอยู่ในกามคุณ ๕ ดังนั้น ภิกษุพึงสำรวมระวังในอินทรีย์ทั้ง ๖ มี ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ เปรียบเหมือน เต่าที่หุดเข้าอยู่ในกระดอง ป้องกันไม่ให้หมาป่าเข้ามากัดกินได้ ฉะนั้น ภิกษุพึงรักษาศีลพระปาติโมกข์ เพื่อเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดกับภิกษุ เพื่อให้ภิกษุประพฤติดีงามในหมู่คณะ ทำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อผู้พบเห็น เมื่อภิกษุสำรวมระวังในอินทรีย์ทั้ง ๖ แล้ว ย่อมละบาปอกุศลธรรมและไม่ให้กิเลสเข้าครอบงำจิตใจของภิกษุได้ ภิกษุไม่พึงเดินทางไปในสถานที่โจกร ไม่เข้าไปคบหากับผู้หญิงหม้าย ผู้หญิงแพศยา ไม่เข้าไปในสถานที่ขายสุรา ยาพิษ เครื่องทรมานสัตว์ จะทำให้เกิดโทษ มีผู้คนจะกล่าวนิทานครหา ภิกษุประพฤติตนไม่ดีไปในสถานที่ไม่เหมาะสม ภิกษุควรทำกิจวัตรประจำวัน มีสวดมนต์ทำวัตรเช้า, ทำวัตรเย็น เป็นประจำทุกวัน กวาดลานวัด ทำความสะอาดในเสนาสนะให้สะอาด มีความสันโดษในการแสวงหาอาหารบิณฑบาต ในการนุ่งห่มผ้าไตรจีวรตามมีตามได้ แม้ไม่ได้รับก็ไม่เดือดร้อนใจ ไม่เก็บสะสมอาหารและไตรจีวรให้เกินความจำเป็น ให้มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ไม่มีความทะยานอยากได้ เป็นผู้สันโดษในการบริโภคปัจจัย ๔

๔) ภัยอันตรายที่เกิดกับภิกษุรักผู้หญิง ภิกษุที่มีใจไม่มั่นคง มีใจหมกมุ่น เพลิดเพลินอยู่ในกามคุณ ๕ เมื่อภิกษุได้เห็นมาตุคามสวยงาม นุ่งห่มสั้นไม่เรียบร้อย ทำให้ภิกษุจิตมีราคะ เกิดความกำหนัด รักใคร่ในผู้หญิง ทำให้เกิดความกระสัน เพราะไม่มีสติสัมปชัญญะเป็นเครื่องป้องกันยับยั้งชั่งใจ เมื่อได้พบเห็นผู้หญิงสวยงาม มีความกำหนัดมารบกวนจิตใจ ไม่สามารถหักห้ามยับยั้งจิตใจไว้ได้ เพราะไม่เคยได้เจริญกายคตาสติ คือ มีสติพิจารณาโดยแยกคายในกองสังขารทั้งหลาย เป็นสิ่งปฏิบัติไม่สะอาด สังกลิณเหม็น สังขารทั้งหลาย ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา ไม่จีรังยั่งยืน มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป สังขารทั้งหลายนั้นเป็นทุกข์ ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นานและธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ไม่มีตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขา ภิกษุพึงหมั่นเจริญสติปัฏฐาน ๔ มีกาย เวทนา จิตและธรรม ภิกษุพิจารณาโดยแยกคายว่าผู้หญิงไม่สวยงาม ไม่น่ารักใคร่ เป็นสิ่งปฏิบัติสกปรกโสโครก ไม่น่าทะนุถนอม ซึ่งร่างกายของเราต้องขบถ่ายของเสียออกจากร่างกายในทวารทั้ง ๕ ภิกษุไม่พึงยึดติดในร่างกายที่สวยงามของสตรี ที่ฉาบทาผิวหนังให้สวยงาม ด้วยการแต่งหน้าทา

ปากให้สดใส หลอกให้ภิกษุได้หลงใหลติดใจในผิวหนังที่สวยงามสดใส ที่แท้ร่างกายอันนี้เป็นสิ่งที่ไม่จริงยั่งยืน ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากเด็ก เป็นผู้ใหญ่ และแก่ชราเป็นธรรมดา ไม่มีใครห้ามได้ ไม่ได้อยู่ในอำนาจของเรา ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ในความสวยงามของสตรี ว่าเป็นตัวตน สัตว์บุคคล เรา เขา เมื่อภิกษุไม่ยึดมั่นถือมั่นในร่างกายที่ไม่สะอาดเป็นปฏิภูมแล้ว ย่อมทำให้จิตคลายความกำหนัด ทำให้เบื่อง่ายในกองสังขารทั้งหลาย มีแต่เน่าเปื่อยไปไม่จริงยั่งยืนของตนเองและของผู้อื่น ก็จะทำให้ละสลักกายทิฐิได้ เป็นการละความเห็นผิดในร่างกายนี้ว่าไม่สวยงาม ว่าสวยงาม นี่เสีย ภิกษุพึงพิจารณาร่างกายนี้ตามความเป็นจริง ซึ่งควรเจริญกัมมัญฐานร่วมกับ อสุภกัมมัญฐาน และ มรณานุสสติด้วยจึงจะได้ผลดี ร่างกายของผู้หญิงที่ว่าสวยงาม เมื่อภิกษุพิจารณาโดยแยกกายมองแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ ให้รู้สภาวะตามความเป็นจริงแล้ว ร่างกายนี้เป็นเพียงธาตุทั้ง ๔ มาประชุมกันเข้า เป็นเบญจขันธ์ ไม่จริงยั่งยืน มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา ทนอยู่สภาพเดิมไม่ได้นาน ไม่ควรยึดติดว่ามีตัวตน เรา เขา ก็จะทำให้ภิกษุนั้นได้รับความสุขสบาย ไม่สับสน วุ่นวาย ครองเพศเป็นบรรพชิตอยู่ในพระพุทธศาสนาตลอดไป

ดังนั้น ภิกษุพึงรักษาศีลพระปาติโมกข์อย่างเคร่งครัด ไม่ละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ดีแล้ว มีความสำรวมระวังในอินทริยสังวร เพื่อเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับภิกษุ รู้จักพอประมาณในการบริโภคอาหาร มีความสันโดษ แสวงหาอาหารด้วยความสุจริต ไม่หลอกลวงชาวบ้าน พิจารณาเห็นอาหารเป็นสิ่งปฏิภูม น่าเกลียด ไม่ควรฉันอาหารให้มากเกินไป ทำให้เกิดโรคอ้วน ทำให้ภิกษุมรณภาพโดยมาก ในแต่ละปี ภิกษุพึงมีความสำรวมระวังในการมองเห็น สตรีหนุ่มห่มสั้นไม่เรียบร้อย ทำให้จิตมีราคะ มีความกำหนัด เกิดความกระสัน ไม่สามารถระงับจิตใจได้ พระเถระสอนให้เจริญ กายคตาสติ มีสติพิจารณาว่า ร่างกาย ๓๒ อาการของมนุษย์ไม่สะอาด เป็นสิ่งปฏิภูม สังกลิณเหม็น เป็นที่น่ารังเกียจ ให้ภิกษุพิจารณา ซากศพอันจะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น ทำให้เกิดความเบื่อง่ายในกองสังขาร ทำให้คลายความยึดมั่นถือมั่นในสังขารร่างกายว่าไม่สวยงาม ว่าสวยงาม เมื่อจิตคลายกำหนัด ก็ทำให้จิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลส เป็นพระอริยบุคคลไม่เกี่ยวข้องยินดีกับสตรี ทำให้ดำรงเพศเป็นบรรพชิตอยู่ในพระพุทธศาสนาได้ตลอดไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาทำให้เห็นถึงภัยอันตรายที่เกิดกับ ภิกษุในการดำรงชีวิตเป็นผู้ออกจากเรือนบวชด้วยความไม่มีเรือน ภิกษุพึงรักษาพรหมจรรย์ รักษาธรรมวินัยให้บริสุทธิ์ ได้ศึกษาเล่าเรียนในคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ให้แตกฉาน และได้นำความรู้ออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่

ประชาชนทั่วไป ในสังคม และประเทศชาติ เพื่อให้ชาวพุทธ เป็นพุทธมามกให้มากที่สุด และให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะให้ประโยชน์ต่อสังคมทั่วไป

๑) ภิกษุได้ศึกษาเล่าเรียนในคัมภีร์พระไตรปิฎก มีทั้งปริยัติธรรม แผนกบาลี และปริยัติธรรม แผนกธรรม เพื่อให้ภิกษุมีความรู้ในด้านธรรม จะได้นำหลักธรรม มาเทศนาให้กับประชาชน ได้รู้ซึ่งในธรรม ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา เป็นต้น

๒) ภิกษุพึงรักษาในศีลพระปาติโมกข์และดำรงมระวังในอินทริย์ ให้มีความประพฤติดีงามเป็นที่น่าเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น เป็นที่ศรัทธาของประชาชน เป็นบุคคลควรได้รับทักษิณาทาน

๓) ภิกษุเปิดอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานให้กับประชาชนทั่วไป เป็นการพัฒนาจิตใจให้สงบ บรรเทาจิตใจที่มีความคิดที่ฟุ้งซ่าน และทำให้เกิดความสุข เป็นการทำบุญกุศล

๔) ภิกษุรู้หลักธรรมวินัยในคัมภีร์พระไตรปิฎก นำหลักธรรมออกเผยแผ่สู่ต่างประเทศทั่วโลก เพื่อให้พระพุทธศาสนาเจริญอยู่ทั่วทุกมุมโลก

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้นำเสนอ เรื่อง ศึกษาภัยของภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นภัยอันตรายเกี่ยวข้องกับภิกษุที่ไม่มีความอดทนต่อคำสั่งสอน ภิกษุเป็นผู้หลงใหลติดใจอยู่ในกามคุณ ๕ ภิกษุมีตัณหาเป็นผู้เห็นแก่ปากท้อง ภิกษุเป็นผู้มีราคะหลงรักมาตุคาม สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นภัยอันตรายต่อภิกษุและสามเณร พึงจะต้องศึกษาให้เกิดความรอบรู้ เพื่อนำไปป้องกันและบรรเทาภัย นำกัมมัฏฐานเพื่อแก้ไขเกี่ยวข้องกับภิกษุหลงใหลรักสตรี เพื่อให้ภิกษุคลายความกำหนัด ทำให้เกิดประโยชน์ต่อภิกษุและสามเณร เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา จึงข้อเสนอแนะวิทยานิพนธ์ต่อจากฉบับนี้ที่น่าสนใจ ดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์ภัยของภิกษุที่เกี่ยวข้องกับภิกษุฉินิกายมหายาน

๒) ศึกษาวิเคราะห์สื่อเป็นภัยของภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๓) ศึกษาเปรียบเทียบภัยของภิกษุฉินิกายเถรวาทกับภัยของภิกษุฉินิกายมหายาน